

En bedre framtid, et sterkere Trøndelag

Høyre, Fremskrittspartiet, Pensjonistpartiet og Venstres alternative budsjett for Trøndelag for 2019

179/18 - Økonomiplan 2019-2022 med budsjett for 2019

Forslag fremmet av Pål Sæther Eiden (H) på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Pensjonistpartiet og Venstre

Innledning

Trøndelag fylkeskommune har snart eksistert i ett år. Vi er fortsatt i startgropa, og det legges stadig føringer for utviklingen av det nye fylket. Tjenestene som innbyggerne møter til daglig må videreutvikles og forbedres i Trøndelag. Vi må fortsatt jobbe for flere og trygge arbeidsplasser og legge til rette for at enda flere vil bosette seg i fylket. En god skole, god infrastruktur, et attraktivt kollektivtilbud, tilgang til kulturopplevelser og gode muligheter for næringsutvikling må være blant de viktigste satsingene i et nytt fylke. Partiene presenterer innledningsvis satsinger vi mener Trøndelag fylke skal prioritere.

I økonomiplan for 2019-2022 beskriver fylkesrådmannen fylkets økonomi og utfordringer på en oversiktlig måte. Den samlede gjeldsbelastningen vil øke, i all hovedsak som følge av satsing på større skole- og veiprosjekter. Beløpet som avsettes til drift forventes å være stabilt, noe som tilsier at prioriteringer på et område betyr nedprioriteringer på et annet. Partiene har lagt til grunn at våre forslag ikke skal være finansiert ved bruk av fond med mindre det er å betrakte som en investering i noe som varer over flere år (f.eks bredbånd). Rådmannen har forventninger om et driftsmessig overskudd for 2018, noe partiene har hensyntatt når en har foreslått bruk av midler i neste års budsjett.

Partiene mener det er for tidlig å planlegge et nytt fylkeshus på Steinkjer. Før slik beslutning tas må det vurderes bedre hvilke behov som må dekkes og hvilke økonomiske konsekvenser dette får for fylkeskommunens fremtidige drift. Det er for tidlig å gå i en planleggingsfase, og det er feil signal å bruke 2,5 mill til dette i 2019.

Klimastrategi

Vår klimastrategi må vise områdene der vi kan begrense egne klimautslipp, samtidig som den gir en oversikt over klimautslipp ut over egen virksomhet vi som fylke kan ha mulighet til å påvirke. Kunnskap vil være svært viktig.

Trøndelag fylkeskommune skal være i forkant i arbeidet med oppvarmingsløsninger i nye bygg. Det må satses på pluss hus, og å gjøre det enkelt å selge overskuddsenergi til kraftnett fra eget hus eller mikrokraftverk til kraftnettet. Fylkets nybygg skal ha lavere energiforbruk enn energikravene. Trøndelag fylke må besitte bestillerkompetanse til å gjennomføre innovative og miljøriktige anskaffelser.

Skole

Flere ungdommer må fullføre og bestå videregående skole. Det er nødvendig med nye løsninger, spesielt innenfor yrkesfag. Et av fylkeskommunens viktigste ansvarsområder er videregående skole og fagskolene. Gode skoleerfaringer - og opplevelse av mestring - er viktig for at hver enkelt skal lykkes og få et godt liv. Økt fokus på dette ansvarsområdet er derfor viktig. Kompetanse må også styrkes innen digital læring. Ved innføring av fraværsgrensen ser vi at flere er på skolen, og færre stryker.

Styrket skolehelsetjeneste

Trøndelag fylkeskommune er ansvarlig for videregående opplæring, men respektive kommuner har ansvaret for skolehelsetjenesten i den videregående skolen.

Det er varierende tilbud og tilgjengelighet av skolehelsetjeneste i fylkets videregående skoler, alt etter tilgjengelighet, lokal økonomi og prioriteringer i gjeldende kommune. Unge sier selv at de trenger en tilgjengelig skolehelsetjeneste på skolen. Elever har behov for en som kan være en støttende samtalepartner i vanskelige livssituasjoner og veilede dem på spørsmål og problemer knyttet til helse og trivsel.

Helsesykepleierne har mye å bidra med for å forebygge frafallet i videregående opplæring. Svaret på hvordan noe av frafallet kan bekjempes ligger i forebyggende psykososialt arbeid og raskere hjelp tidlig i livet. Arbeidet må bygge videre på de gode erfaringene skolene i det tidligere nord har hatt med samarbeid med BUP.

Helsedirektoratets normtall for videregående skole, bør være et minimum - en helsesykepleier i full stilling kan følge opp en skole med 800 elever. Fylkeskommunen bør stimulere vertskommunene til å ha tilstrekkelige ressurser tilgjengelig på skolene.

Prioriteringer

- Trøndelag fylkeskommune reduserer antallet inntaksområder til de videregående skolene til ett, og fjerner ordningen med nærskolepoeng (fritt skolevalg)
- Opprette et prosjekt med sikte på at flere elever skal kunne ta matematikk på høyere nivå i samarbeid med NTNU. Vurdere om dette kan være et landslinjetilbud

- Skolehelsetjenesten er viktig, og denne må styrkes. Arbeidet må bygge på erfaringene fra BUP Nord-Trøndelag og de videregående skolene. Det må være et tett samarbeid med vertskommunene. Dette konkretiseres i eget punkt
- Skolene må i større grad utvikles som profilskoler og spille på sterke næringsmiljø i lokalsamfunnet. Undervisningen må lokaliseres slik at utstyr og fasiliteter som næringslivet har, kan benyttes. Vi ønsker b.la. en linje for steinfag ved Oppdal videregående skole
- Profilskoler (temaskoler) som retter seg inn på enkelte fagområder må vurderes. Eksempler er Guri Kunna videregående skole og Skjetlein videregående skole innenfor hhv. blå og grønn sektor
- Opplæringskapasiteten i de videregående skolene må bedre tilpasses næringslivets behov. Et eksempel er etablering av flyfaglinje ved Fosen videregående skole
- Fagskoletilbudet i fylket må styrkes og innrettes etter næringslivets behov
- Utdanningssektoren oppfordres til å gi et utdanningstilbud innen gårdssalg, produksjon av lokalmat, øl og vin
- Riktig ernæring styrker folkehelsen. Trøndelag fylke ønsker å prøve ut om et enkelt skolemåltid har positiv virkning på sosial utjevning, fører til mindre mobbing, roligere elever og bedre læring
- Trøndelag fylkeskommune oppretter en skolepris som årlig tildeles en skole som har utmerket seg innen gjennomføring, godt skolemiljø eller læringsresultater
- Arbeide aktivt for at gi unge med kort botid i Norge en forsterket grunnopplæring i våre videregående skoler. Viktigheten av dette er påpekt i regjeringens integreringsattsing. Tilbudene bør etableres i samarbeid med kommunene

Næring

Blant de viktigste tiltak for næringsutvikling pekes det ofte på infrastruktur, tilgang på god og riktig kompetanse, arealtilgang og samhandling mellom aktører. For Trøndelag fylkeskommune blir det derfor viktig å satse ytterligere på sine kjerneoppgaver som vei og skole og koble dette sterkere til næringsutvikling. De videregående skolene / fagskolene må levere kompetanse tilpasset det behovet som arbeidslivet behøver og vei må prioriteres høyere slik at både mennesker og gods kan transporteres tryggere og mer effektivt. Hensynet til naturen og naturmiljøet må vektlegges i det næringspolitiske arbeidet.

Prioriteringer

- Regionale utviklingsmidler må i større grad målrettes og effekten av bruken må evalueres og være målbar
- Fylkeskommunen må bidra til at potensialet innen havbruk kan utnyttes. Dette gjøres blant annet ved å satse på utdanning, infrastruktur, mer foredling av råvarene i Trøndelag og tilgang på areal
- Trøndelag fylkeskommune har overtatt Fylkesmannens ansvar for regionalt næringsprogram landbruk i en prøveperiode på to år. Dette gir en mulighet til å styrke fylkeskommunens rolle som samfunnsutvikler, og bidrar til det helhetlige næringsutviklingsarbeidet i fylket. Innovasjonsprogrammet Landbruk 21 må videreutvikles og benyttes i dette arbeidet
- Forsvarets økende tilstedeværelse i regionen har utløst et potensiale for næringsutvikling knyttet til sektoren. Dette har blant annet resultert i forsvarsklyngen Midtec. Trøndelag fylkeskommune vil understøtte dette arbeidet gjennom forsvarskoordinator og forsvarspolitisk samarbeid

- Trøndelag er rik på mineraler og har betydelig kompetansemiljøer knyttet til mineralnæringen. Trøndelag fylkeskommune skal derfor bidra til god og bærekraftig forvaltning av mineralressurser og utvikling av mineralnæringen
- Arbeide for å styrke samarbeidet mellom FoU-miljøene og næringslivet
- Bredbånd og mobildekning må sikres i alle deler av fylket
- Forurensning av havet har fått mye oppmerksomhet. Det er i dag mulighet for å få støtte til større prosjekter gjennom statlige satsinger. Trøndelag fylkeskommune ønsker å se på mindre lokale tiltak, og setter av kr 500.000 til honorering av mindre strandryddingsprosjekter / strandfadderordninger
- Trønderske råvarer kan skape flere arbeidsplasser. Fylket må sørge for at samarbeid med universitetene og høyskolene i regionen kan bidra til styrking av dette feltet
- Prøve ut nye modeller i yrkesutdanningen i tett samarbeid med næringslivet som gir elevene mer praksisrelevant opplæring. Lærere må få anledning til å hospitere mer i næringslivet. Trøndelag fylkeskommune skal øke inntaket av lærlinger i egen organisasjon med 10 % i løpet av 2 år
- Jobbe videre for realisering av Ocean Space Laboratories og Campus NTNU

Kultur, folkehelse og tannhelse

Fylkestinget legger til grunn at kulturen har en egenverdi og at kulturen bygges best nedenfra. Kvalitet og mangfold må stå i høysetet. Trøndelag har mange viktige kulturminner, steder og kulturelle tyngdepunkt. Fylket har en viktig rolle, ikke minst i forhold til 2030-satsingen. Kulturen er med på å binde fylket sammen.

Partiene vil styrke kultursatsingen i fylket vesentlig. Ingen annen region har Norges største gravfeltet fra vikingtiden, bergstad på verdensarvlista og det viktigste pilegrimsmålet i Nord-Europa. Vi ønsker også å støtte opp om regjeringens satsing på Saemien Sijte, som endelig kan bygges, og på bokåret 2019.

Trøndelag fylkeskommune satser på folkehelse, og skal være en aktør i prosjekter og samarbeid med andre blant annet for å styrke barn og unges psykiske helse. Fylkeskommunens rolle i folkehelsearbeidet etter 2020 må planlegges godt i løpet av 2019

Tannhelsetjenesten har et viktig ansvar og skal ha høy kvalitet i hele fylket.

Prioriteringer

- Fylkeskommunen bes fremme for politisk behandling saker hvor fylkeskommunens satsinger på følgende områder konkretiseres:
 - Gravfeltet på Vang
 - Verdensarvsenter på Røros
 - Falstadsenteret
 - Frostatinget / etablering av Frostatingssenter
 - Avklare fylkets rolle i 2030-satsingen
 - Saemien Sijte – hvilken rolle skal fylkeskommunen ha, og hvilken økonomisk rolle skal fylket ta i realiseringen av senteret
- Regjeringens lokalisering av Kreativt Norge til Trondheim må følges opp for å utvikle nye kulturbaserte næringer
- Støtte lokal mattradisjon og produksjon
- Forbundet Kysten sitt landsstevne arrangeres i Trondheim neste sommer. Fylkeskommunens rolle avklares i egen sak
- For kulturinstitusjonene som finansieres i samarbeid med stat og kommune, må det etableres god dialog som sikrer en langsiktig og forutsigbar finansiering. Dette for at institusjonene skal kunne utføre de oppgaver som de ulike nivå har i sine målsettinger for tiltakene
- Folkehelseperspektivet skal være sentralt i alt arbeidet fylkeskommunen er involvert i. Dette gjøres blant annet ved å få etablert «Program for folkehelsearbeid i Trøndelag». Fylkeskommunen må inngå et enda tettere samarbeid med frivilligheten for bedre å lykkes med det forebyggende folkehelsearbeidet
- Muligheter for turer i nærmiljøet er viktig for folkehelse. Derfor bevilger partiene midler til skilting av turstier
- Partiene er spesielt opptatt av å sikre et godt tannhelsetilbud til sårbare grupper

- I den betydelige økningen som feltet «Tannhelse» får i 2019, forventes det at det gis et tilbud til psykisk syke jf jf sak FU 22/17
- Fylkesrådmannen bes utarbeide en rapport som belyser tannhelsetjenestens betydning i forhold til avdekning av omsorgssvikt og mishandling, og hvordan fylkeskommunen arbeider med denne problematikken

Samferdsel

Trøndelag fylkeskommune har som målsetting å stoppe forfallet på fylkesveiene. Overføringer til drift og vedlikehold må opp på nivå med MOTIV-tall. Det er positivt at regjeringen har satt av ekstra midler til skredsikring.

Strekninger som er særlig viktige for næringstransport må prioriteres for vedlikehold; spesielt om de også vurderes som trafikkfarlige. Strekningene FV 710 Orkanger–Valset, FV 30 Støren–Røros og FV 770/FV17 Rørвик–Gartland er eksempler på veier som må prioriteres for utbedring.

Prioriteringer

- Overføringer til drift og vedlikehold må være på nivå med de overføringer man får i statsbudsjettet til drift og vedlikehold. Budsjettet for drift og vedlikehold av fylkesveinettet styrkes slik at det forfallet ikke fortsetter
- Trøndelag må lære av hvordan Nye Veier arbeider for å holde kostnadene nede og øke samfunnsnyten av nye veier mest mulig. Dette planlegges før SAMS veiadministrasjon blir et fylkeskommunalt anliggende
- Det må arbeides aktivt for å finne en norm for kvalitet på fylkesveiene som er tilstrekkelig, jfr. prosjekt forenklet standard gang- og sykkelvei igangsatt i Sør-Trøndelag for 2017
- Det skal satses målrettet på forenklet bygging av gang- og sykkelvei, som bidrar til at flere strekninger kan bygges ut. Det utarbeides en prioritetsliste for gang- og sykkelveier.
- Fylkeskommunen må sørge for et godt og forutsigbart ferjetilbud. Fylkestinget ønsker en snarlig gjennomgang av kapasiteten på sambandet Levanger–Ytterøy
- Sikre at tilkomst på og av hurtigbåt er tilrettelagt for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Sikre tilstrekkelig innfartsparkering for å tilrettelegge for at økt persontrafikk skjer ved hjelp av kollektivtransport, sykkel og gange. Sikre behovet for innfartsparkering også utenfor sonen Stor-Trondheim
- Legge til rette for trygg og sikker sykkelparkering ved kollektivknutepunkter. Det vises til satsingen ved Stjørdal stasjon
- Vedtatt styrking av hurtigbåtkapasitet Brekstad–Trondheim videreføres. Det er forventet stor vekst i aktivitet ved kampflybasen i 2018. Kapasitetsutfordringer må derfor følges nøye slik at det legges best mulig til rette for at våre forpliktelser ovenfor nasjonen opprettholdes
- Fylkestinget viser til foreslåtte endringer av ansvarsområder for AtB. Fylkestinget finner derfor at administrasjonskostnader for AtB må ha reduksjon som mål, og at det ikke legges inn økninger for 2019
- For å nå målene i Miljøpakken er vi avhengig av at kollektivtrafikken til/fra regionen er god og sømløs. Det må søkes å finne gode løsninger med Miljøpakken som bidrar til felles strategi for å nå nullvekstmålet for biltrafikk innenfor Miljøpakken

- På fergesambandet Valset–Brekstad skal det være mulig ha med biler og passasjerer på alle avganger
- Jernbanen må styrkes som en viktig del av kollektivtrafikken i Trøndelag. Totimersavganger på Dovrebanen og økt frekvens med halvtimersavganger på Trønderbanen er to prioriterte tiltak

Forslag fra partiene Høyre, Venstre, Pensjonistpartiet og FrP

Fylkestinget vedtar fylkesrådmannens forslag til økonomiplan 2019–2022 med budsjett 2019 med følgende tallmessige endringer og tillegg (tall i 1000 kr):

Tekst	Endring	Kommentar
Økt innsparingskrav 2019 – 0,5 %	-13.419	Justeres fra 0,25 % til 0,5 %
Reduksjon budsjettert rente	-10.000	Rådmannen har lagt inn noe margin i sin rente på lån. Dette justeres noe.
Ekstraordinær reduksjon i adm. kostnader / politisk ledelse ut over rådmannens forslag	-2.581	Forsterking av nedtrekk foreslått av rådmannen. Bl.a. som følge av redusert antall politikere fra september 2019 + vurdering av antall møter
Konsesjonskraft	-5.000	
Bruk av midler fra «Havbruksfond»	-20.000	Midlene brukes til mobil og bredbånd i kommuner ved kysten jf. vedtektene
Totalt til disposisjon	-51.000	

Drift og vedlikehold fylkesveg Mobil og bredbånd i kommuner langs kysten Forsterke satsingen med etablering av knutepunkt for enklere å benytte kollektive tilbud	38.000	For å stanse forfallet har Statens vegvesen anbefalt at drift og vedlikehold av fylkesveg økes betydelig. Målet i framtiden må være et bedre vedlikehold. Midler avsatt skal også ivareta underdekning i budsjettforslaget Inkl. frigjorte midler finansiering av digital infrastruktur
Kultursatsinger	2.500	Saemien Sitje: 1.000 Bokåret 2019: 0.250 Gravfeltet på Vang: 0.250 Verdensarvsenter Røros: 0.500 Regionalt Pilegrimsenter Stiklestad: 0.250 Turstimerking: 250
Tilskudd lokale tiltak «Rent hav» Strandfadderordning	0.500	
Kollektivtrafikk	10.000	For å unngå kutt i distriktstilbudet i Trøndelag
Totalt brukt	51.000	
Spesielt om skolesektoren		
Satsing på skolesektoren settes til 20 millioner i økonomiplanperioden*		Justeres fra 10 millioner til 5 millioner i 2019 <i>I satsingen skal det prioriteres:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Skolehelsetjeneste • Frafall i videregående • Forsøksordning med å tilby elever et enkelt måltid – det avsettes en million til ordningen

*Rådmannen har lagt inn en styrking med 50 millioner til skolesektoren i økonomiplanperioden. Styrkingen er fordelt og finansiert ihht. tabell gjengitt på side 6 i Rådmannens forslag. Dette forslaget baserer seg på at styrkingen blir fordelt og finansiert etter tabellen. Vårt budsjettforslag baserer seg på følgende tall:

Område	2019	2020	2021	2022
Kollektivtrafikk	0	0	0	0
Konsesjonskraft	-5.000	-10.000	-15.000	-15.000
Disposisjonsfond	0	0	0	-5.000
Utdanning	5.000	10.000	15.000	20.000

Om investeringsbudsjettet

Planlegging nytt administrasjonsbygg Steinkjer tas ut. Rammen reduseres med 2,5 millioner for 2019

SAMMEN FOR TRØNDELAG

